

'Oku 'ai nai ke ke folau ki muli?

Me'a 'oku fiema'u ke ke 'ilo ki ai kapau 'oku' ke vahe penefiti pea 'oku' ke fie folau ki muli 'i ha ki'i vaha'a taimi nounou.

Kimu'a 'i ha'o folau ki muli, tatau ai pē pe ko e fē 'a e vahe penefiti 'oku' ke lolotonga ma'u atu', kuo pau ke ke fakahā ki he Work and Income 'a ho'o ngaahi palani folau' mo e ngaahi makatu'unga ki ho'o folau' kimu'a 'i ho'o mavahe mei Nu'u Sila'. Kuo pau foki ke fakahā atu 'e he ngaahi hoa' ki he Work and Income kapau 'oku nau folau mo kinautolu.

'E 'otomētiki pē 'a hono ta'ofi 'e he Work and Income 'a e ngaahi vahe penefiti ko eni' me'i' he 'aho hono hoko me'i' he 'aho te ke mavahe atu ai mei Nu'u Sila', tukukehe kapau kuo' ke 'osi fakahā mai 'eni pea kuo mau 'osi tali ke kei hoko atu pē 'a ho'o vahe':

- Vahe Tokoni ki he Kumi Ngāue' (Jobseeker Support) ('o kau ki ai 'a e Vahe Tokoni ki he Kumi Ngāue' - Tō Lalo Fakapa'anga 'a e Fānau Ako' pe Student Hardship)
- Vahe Tokoni ki he Mātu'a Tauhi Fānau Nofo Tokotaha' (Sole Parent Support) ki ha ngaahi fatongia fakaengāue pe ko ha fo'i ngāue pau ke teuteu atu ki ha ngāue
- Vahe Tokoni ki he Nofo 'a e Kau Faingata'a'ia' (Supported Living Payment) ki ha fo'i ngāue pau ke teuteu atu ki ha ngāue
- Vahe Penefiti ki ha Tokoni Fakavavevave (Emergency Benefit) pea mo e Vahe Tauhi ki ha Tokoni Fakavavevave (Emergency Maintenance Allowance)
- Vahe ma'a' e To'utupu' (Youth Payment)
- Vahe ma'a' e To'utupu' 'Osi Ma'u Fānau' (Young Parent Payment)
- Ngaahi hoa 'oku' 'i ai ha nau fatongia tauhi 'o ha to'utupu, fatongia fakaengāue pe ko ha fatongia teuteu atu ki ha ngāue.

'Oku lava eni ke ke fakahā mai kiate kinautolu fekau'aki mo ha'o folau ki muli 'aki ha'o telefoni ki he 0800 559 009 pe ki ha 'ōfisi 'a e Work and Income pea 'i he 'initaneti' 'o ngāue'aki 'a e 'My Account – Going overseas'. 'Oku mahu'inga ke fakatou fakahā mai 'e koe mo ho hoa' kapau 'oku' mo teu folau ki muli.

Ko e hā 'a e folau ki muli 'oku ala tali?

'Oku 'i ai 'a e kau ma'u penefiti 'e ni'ihī 'e lava ke nau folau atu ki muli 'i ha vaha'a taimi nounou kimu'a pea toki uesia 'a 'enua vahe' (kuo pau ke ke kei fakahā pē ki he Work and Income kimu'a 'i ha'o mavahe mei Nu'u Sila kā 'ikai, 'e ta'ofi 'a ho'o penefiti'). 'Oku kau ki heni 'a e:

ma'u atu 'o e Vahe Tokoni ki he Mātu'a Tauhi Fānau Nofo Tokotaha' (Sole Parent Support) 'e ha taha 'oku 'ikai hano ngaahi fatongia fakaengāue pe ko ha ngaahi fatongia teuteu atu ki ha ngāue na'e 'osi fiema'u atu ke fakahoko – a'u hake ki he 'aho 'e 28 'i he vaha'a taimi ko e māhina 'e 12

- ma'u atu 'o e Vahe Tokoni ki he Nofo 'a e Kau Faingata'a'ia' (Supported Living Payment) 'e ha taha 'oku 'ikai hano fatongia teuteu atu ki ha ngāue na'e 'osi fiema'u atu ke fakahoko – a'u hake ki he 'aho 'e 28 'i he vaha'a taimi ko e māhina 'e 12
- kau ma'u penefiti 'oku nau kau atu ki he sipoti 'Olimipiki Makehe' (Special Olympics) pea mo e Palalimipiki' (Paralympics) (a'u hake ki he uike 'e ono), pe ki ha ako vokāsio fakataumu'a-ngāue pe tokoni ki hono ako'i 'o e fanga kulī tokoni ma'a' e kau faingata'a'ia' (a'u hake ki he ta'u 'e ua)
- to'utupu 'oku nau ma'u atu 'a e Vahe ma'a' e To'utupu' mo e Vahe ma'a' e To'utupu 'Osi Ma'u Fānau' 'a ia 'oku 'ikai fiema'u atu ke nau kau ki ha ako, pe polokalama ako fakangāue lolotonga 'o 'enau folau', 'o hangē ko ha lolotonga tutuku 'a e ako'.

Kapau 'oku' ke palani ke ke hiki faka'aufuli ki muli, kātaki 'o lau 'a e tohi fakamatala *Are you moving overseas?*

Ko kinautolu 'oku nau ma'u atu 'a e Vāhenga Mālōlō 'a Nu'u Sila' (New Zealand Superannuation) pea mo e Vāhenga Mālōlō 'a e Kau Sōtia' (Veteran's Pension) 'oku totonu ke mou fuofua talanoa mo kinautolu kimu'a pea mou toki mavahe mei Nu'u Sila' ke mahino pe 'e fēfē hano uesia 'i heni 'a e hokohoko atu 'a ho'o mou vahe'.

Kapau 'oku' ke nofo 'i ha fonua kehe kae kei ma'u atu pē 'a ho'o vahe' 'i he malumalu 'o e Aleapau Fakavaha'apule'anga ki he Vahe Penefiti' (International Social Security Agreement) pe 'oku' ke ma'u atu ha tokoni 'oku 'ikai ko ha vahe penefiti, 'e 'ikai uesia koe ia 'i he ngaahi liliu ko eni'.

Work and Income
Te Hiranga Tangata

A service of the Ministry of Social Development

Ki ha toe fakamatala lahi ange

Telefoni ki he **0800 559 009**

Vakai ki he **www.workandincome.govt.nz**